

Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: Src nimajo! — Beda avstrijskega učiteljstva v uradni luči. — Še enkrat „Edinost v stranki“. — Glavna skupščina „Saveza hrvatskih učiteljskih društev“. — Slovenska Šolska Matica. — Kritikujoči glasovi. — Dopisi. — Društveni vestnik. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Listnica uredništva. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — New School. — Naznanilo

Src nimajo!

„Src nimajo“, je rekel govornik na shodu kranjskega učiteljstva dne 8. aprila 1903. Po mnenju nekaterih, če se ne motimo, šolskih oblastev, teh „skrbnih čuvaric“ našega ugleda, je bilo bolje, da se v interesu (kdo bi se ne smejal?) učiteljstva v uradnem listu niso objavili celotni govori, ki so po mnenju bivšega učitelja v najživejših barvah slikali obupni položaj kranjskega učiteljstva. Da govori na učiteljskem shodu niso bili govorjeni v najživejših barvah, da šolska oblastva dan za dnem ubijajo naš ugled in da se učiteljstvu dan za dnem gode najhujše krivice, naj pojasni sledeči najnovejši slučaj.

Pred kratkem je bil vpokojen nadučitelj, ki je napravil zrelostni izpit l. 1857., sposobnostnega izpita je bil oproščen in leta 1877. pa definitivno nameščen. Poučeval je torej **46 let**. In koliko je dobil penzije? Reci: osemsto kron, nič več in nič manj!

Mož sicer ni bil nikdar našega mišljenja, a ker je naš princip, da se potezamo za učiteljstvo brez razlike mišljenja, hočemo vendar ta vnebokričeči slučaj pribiti. In kako utemeljujejo šolska oblastva svoj sklep, ki bi se ga moral sramovati najumazanejši čifutski podjetnik?

Ona trdijo, da naš kolega ni napravil sposobnostnega izpita. Zares, izborna utemeljevanje, vredno glav, v katerih se je porodilo! Leta 1877. je to isto oblastvo nastavilo tega učitelja za stalno. Ako je šolsko oblastvo nastavilo tega učitelja stalno, tedaj ali ni poznalo § 38. zakona z dne 14. maja 1869., drž. zak. št. 62., ali pa je dotičnega oprostilo z napominanim imenovanjem izkušnje učne usposobljenosti. In to isto šolsko oblastvo, ki je odmerilo našemu kolegi sedanj, učiteljski stan naravnost sramotečo pokojnino, je pred nekaj leti zopet prezrlo določbe § 38. in imenovalo omenjenega učitelja stalnim nadučiteljem. Ako so se s tem imenovanjem kršili zakoni, tega ni zakrivil učitelj sam, ampak šolska oblastva, ki so edina odgovorna za to, ako omenjeni učitelj ni zadostil niti zahtevi ministrskega ukaza z dne 4. prosinca 1877., št. 17.084, ki pravi: „Oziraje se na prehodne razmere in dotični sklep kranjskega deželnega zbora (razgl. c. kr. dež. šol. sveta za Kranjsko z dne 26. grudnia 1878., št. 2525) z dne 8. aprila 1876. l., **dovoljuje izjemoma**, da se smejo isti učitelji, ki službujejo sedaj že **15 let** zadovoljivo na ljudskih šolah, tudi brez spričevala učne sposobnosti stalno namestiti za učitelje, če

so taisti vsaj po prejšnjih določenih pridobili **pomočniško** ali **podučiteljsko** spričevalo in če v vsakem poedinem slučaju dovolijo v to pri reprezentaciji udeleženi in deželni šolski svet, kakor tudi zastopniki zakladov, katerim je za plačo in svojedobno pokojnino dotičnih učiteljev prispevati.“

Tako zakon. Deželni šolski svet je vendar moral poznati zakon, ko je imenoval dotičnega definitivnim učiteljem in pozneje definitivnim nadučiteljem ter mu priznaval petletnice. Ako pa deželni šolski svet, v katerem sede juristi, v katerem sede ljudje, ki najdejo vselej potrebni š, kadar hočejo dokazati učitelju, da se je zagrešil zoper zakon, ni našel, oziroma poznal postavnih določb, ali naj jih potem uboga para — učitelj? Kje neki sta bila zastopnika učiteljstva?!

Z definitivnim imenovanjem je šolsko oblastvo vporabilo gori omenjeni ministerijalni ukaz. Ako pa dotični učitelj ni zadostil zakonitim zahtevam, bi ga to oblastvo ne bilo smelo imenovati stalnim, ampak ga opozoriti, ko je zaprosil stalne nadučiteljske službe, da naj napravi sposobnostni izpit. Tako je in nič drugače! Tu ne pomaga nobeno juristično zavijanje.

Namignilo se je omenjenemu učitelju, naj zaprosi povišanja, da se mu bo potem dovolilo povišanje penzije kot nekaka miloščina. Sramota! Učitelj, ki je deloval skoro **pol stoletja** za narod, naj **prosi miloščine**! Ali se res že bližajo časi, da nam bodo celo iztikali oči kakor Belizarju, da homo potem beračili od hiše do hiše?! Mož, ki se je trudil pol stoletja na polju prosvete, ki je tudi literarno mnogo deloval, ki je brezštevilnim svojim učencem preskrbel sredstva, da so se izšolali in da zavzemajo imenitne službe, mož, ki je večji del svojega imetja porabil za svoj narod, ki je v polstoletni dobi storil za narod več nego vsi novodobni reformatorji, naj na svoja stara leta prosi miloščine, v tem ko bi se mu morala odmeriti dostojna pokojnina. Ako pomislimo, da je bil skoro ob istem času zaradi nerodnosti vpokojen davčni pristav po jedva 12letnem službovanju z istotako visoko pokojnino, dasi je imel le za 2 gimnaziji več študij, ako pomislimo, da človek, ki je z veliko težavo prišel do 4. razreda ljudske šole, potem bil nekaj let dninar (diurnist) okr. glavarstva, pozneje po protekciji c. kr. kancelist nekje na Dolenjskem, dobi po 15 letih večjo pokojnino, ne moremo tako ravnanje šolski oblasti drugače imenovati kakor **škandal 20. stoletja**!

Le tako naprej! Potem bo naše šolstvo kmalu za več nego 30 let za šolstvom drugih kronovin. Na ta način se šolstvo ne reformira, ampak deformira!

Kaj pa naš ugled, tisti ugled, ki se v gotovih slučajih tako zelo poudarja? Bože mili! Vsak sluga, ki se je razvil iz orožnika, ki ima enorazredno ali dvorazredno šolo in družega nič, ima po prebitih 40 službenih letih več pokojnine kakor 800 kron. In orožnik, ki je, preden je prišel k vojakom, komaj brati in pisati znal, dobi po 20 letnem službovanju dokaj večjo pokojnino. Daleč, daleč smo prišli! Ni čuda, da „pravica“, ki sedi pred palačo na Bleiweisovi cesti, tako žalostno poveša oči proti tlom, v tem ko „moč“ samozavestno in prezirljivo zre okolo sebe. Nadejamo se, da bo prizadeti nadučitelj nastopil pravno pot proti takemu nezakonitemu ravnanju, ker sedaj se je pač prepričal, da ni laži v besedah: „Src nimajo“

Beda avstrijskega učiteljstva v uradni luči.

Po vsakokratni ljudski štetvi so odda ves nabran material c. kr. centralni komisiji za statistiko. Ta predela statistično vso tvarino. Tako se zgodi tudi z ljudskošolskim popisovanjem.

Dr. Ferdinand Schmidt je sestavil iz leta 1890. jako pregledno sliko o avstrijskem šolstvu. Ta učenjak pa je postal kasneje profesor na univerzi v Inomostu. Njegov naslednik ga ni posnemal, on ni niti začetih Schmidtovih del nadaljeval, še manj pa, da bi jih bil razširil, dasi je imel sedaj iz leta 1900 vse individualne podatke vsake učne osebe na razpolago. Napravil nam je le nekatere statistične pregleda, a še ti niso veliko vredni, ker mu pri nekaterih niso štele v podlago samo službene plače avstrijskega učiteljstva, ampak tudi njegovi postranski zaslužki. S tem je hotel nekoliko pokriti žalostno sliko našega gmotnega stanja in je nam deloma onemogočil popolnoma osvetliti izvrševanje § 55. našega drž. šol. zakona, vendar se pa kaže v tej uradni luči naše stanje še vedno tako slabo, da ni v nikakem razmerju s socialnim pomenom učiteljstva, da nikakor ne odgovarja kulturnemu napredku današnjega časa in da je v sramoto velevlasti Avstrije.

V naslednjem podajemo svojim bralcem nekoliko statističnih podatkov:

I. Povprečni dohodki avstrijskega učiteljstva.

V Avstriji je opravljalo leta 1900. celo službo 22.706 učnih oseb (38.563 moških in 14.044 ženskih). Izmed teh ni imelo prav nobene plače 128 oseb (4 učitelji in 124 učiteljice).

Za šolsko službovanje je dobila povprečno na leto

	ena učna oseba		
	možka	ženska	povprečno
k r o n			
Dunaj	2748	2122	2501
Spodnje Avstrijsko (z Dunajem)	2226	1937	2148
Gornje Avstrijsko	1710	1413	1629
Štajersko	1952	1383	1762
Koroško	1589	1178	1505
Kranjsko	1462	1164	1361
Trst z okolico	2589	1896	2267
Goriško z Gradiško	1316	1026	1208
Istra	1218	974	1128
Tirolsko	942	640	794
Predarlško	1332	765	1187

	ena učna oseba		
	možka	ženska	povprečno
k r o n			
Češko	1541	1254	1497
Moravsko	1807	1337	1728
Šlezija	1782	1485	1754
Galicija	1083	811	941
Bukovina	1430	923	1248
Dalmacija	1200	853	1074
Povprečno	1639	1190	1521

Iz tega razvidimo, da niso dosegli povprečni dohodki ene učne osebe v petih kronovinah niti eksistenčnega minimuma 1200 K, in sicer v Istri, na Tirolskem, Predarlskem, v Galiciji in Dalmaciji. Učiteljicam pa plačujejo povprečno manj kakor 1200 K ne samo te kronovine, ampak tudi še Koroška, Kranjska, Goriška z Gradiško in Bukovina.

2. Postranski posli učiteljstva.

Pri tem so se vpoštevala samo opravila na drugih javnih ljudskih šolah, na privatnih šolah, v cerkveni, poštini ali kaki drugi javni službi. Take postranske posle je izvrševalo 25.7 procentov učiteljev in 2.1 procenta učiteljic.

Od avstrijskih ljudskošolskih in meščanskošolskih učnih oseb s polno službo je izvrševalo posel:

	moških	ženskih
na kaki drugi javni ljudski šoli	927	150
na kaki zasebni šoli	442	40
v cerkvi	4063	19
v poštini službi	66	2
v kaki drugi javni službi	4417	81

Od teh postranskih poslov so imeli učitelji povprečno postranski zaslužek od 463 K (Dalmacija) do 142 K (Predarlško); učiteljice pa od 364 K (Istra) do 60 K (Predarlško).

3. Učiteljske plače.

V naslednjih podatkih so se seveda vpoštevali povsod službena plača in že zgoraj naštetih postranski dohodki.

V Avstriji je bilo leta 1900 učnih oseb s skupnimi

Kronovina	manj kakor 600 K		600—1200 K		1200—2000 K		nad 2000 K	
	moških	ženskih	moških	ženskih	moških	ženskih	moških	ženskih
Nižje Avstrijsko	4	7	912	451	1696	762	3333	983
Gornje Avstrijsko	—	—	159	136	527	190	340	59
Salcburško	—	—	62	29	138	22	128	6
Štajersko	4	1	229	351	658	375	742	94
Koroško	1	1	119	107	365	53	156	7
Kranjsko	32	2	90	151	229	76	111	6
Trst z okolico	—	—	14	41	34	63	116	86
Goriška z Gradiško	19	—	77	118	119	32	42	7
Istra	34	2	95	101	97	36	27	1
Tirolsko	196	416	717	672	205	34	73	20
Predarlško	15	3	81	81	144	11	37	—
Češko	7	4	5352	1353	5744	969	3789	332
Moravsko	4	4	1464	584	1776	350	2076	133
Šlezija	2	—	227	49	435	37	407	21
Galicija	159	1084	2561	2355	1160	347	243	154
Bukovina	1	1	245	264	221	51	120	13
Dalmacija	18	41	220	146	123	31	28	4
V Avstriji sploh	496	1566	12624	6989	13671	3439	11768	1926
	2062		19613		20110		13694	

Primer med različnimi plačilnimi vrstami in med službenim značajem se je opustila, želeti bi tudi bilo, da bi se primerjala starost učnih oseb in njih službena doba, plača i. t. d.

Morda bo zanimal naše naročnike naslednji pregled:

4. Podučitelj je bilo v Avstriji leta 1900.:

Kronovine	Skupno število služ- bujočih učnih oseb		Oa teh je bilo podučiteljev	Podučitelj			Podučitelj			
	moških	ženskih		skupaj	definit.	proviz.	skupaj	definit.	proviz.	skupaj
Nižje Avstrijsko	5945	2203	8148	2758	949	796	1745	448	565	1013
Gornje Avstrijsko	1026	385	1411	563	166	104	270	206	87	293
Salcburško	328	57	385	23	2	16	18	—	5	5
Štajersko	1633	824	2457	63	4	34	38	2	50	25
Koroško	641	168	809	149	20	76	96	14	39	53
Kranjsko	462	240	702	43	—	30	30	—	13	13
Trst z okolico	164	209	373	91	5	18	23	16	52	68
Goriško z Gradiško	257	157	414	56	1	15	16	4	36	40
Istra	253	140	393	82	8	21	29	23	30	53
Tirolsko	1192	1148	2340	423	15	165	180	12	231	243
Prekarlsko	277	95	372	24	—	16	16	2	6	8
Češko	14894	2661	17555	4475	1465	1659	3124	424	927	1351
Moravsko	5320	1071	6391	2208	1053	541	1594	283	331	614
Šlezija	1071	125	1196	362	52	225	277	36	49	85
Galicija	4124	4010	8134	3486	137	794	931	374	2181	2555
Bukovina	587	329	916	398	21	131	152	44	202	246
Dalmacija	389	222	611	19	2	14	16	—	3	3
Skupaj	38563	14044	52607	15223	3900	4655	8555	1888	4807	6668

V kategoriji podučiteljev je 29.5 % vsega avstrijskega učiteljstva; med njimi je 22.1 % moških oseb, 47.6 % ženskih.

5. Starost in službena doba avstrijskega učiteljstva.

Že zgoraj smo omenili, da se v tem pogledu ni sestavila statistika; dognati se da le toliko, da je izmed sto učnih oseb:

starih	moških	ženskih	vobče
do 20. leta	0.9	2.8	1.4
od 21. do 30. leta	31.0	49.9	36.1
od 31. do 50. leta	52.7	41.7	50.2
od 51. do 60. leta	12.8	4.7	10.7
nad 60 let	2.6	0.9	2.1

Nad 60 let starih je bilo 1117 učnih oseb, med temi 20 na Kranjskem, 201 na Nižje Avstrijskem, 119 na Tirolskem, 139 v Galiciji.

V letu 1900 je služilo dlje kakor 40 let 827 učiteljev in 38 učiteljic, med njimi 19 učiteljev na Kranjskem, 200 na Nižje Avstrijskem in 224 na Češkem. Na Kranjskem ni bilo nobene učiteljice, ki bi služila nad 40 let; največ takih — in sicer 23 — je bilo na Tirolskem.

V Avstriji je bilo 1900. leta 2072 učnih oseb s skupnimi dohodki (tudi postranskimi) pod 600 K. 21675 učnih oseb pa s skupnimi prejemki pod 1200 K.

Žalostna bilanca! V zadnjih letih so se plače izboljšale skoraj povsod, samo na Krajskem, v Istri, na Tirolskem in Nižje Avstrijskem ne in vendar kriče prej navedene številke po izboljšanju naravnost do neba!

Za naš napredek — v bedi seveda! — je značilno to, da niso l. 1890. vpoštevali postranskih zaslužkov, in vendar so tedaj našli le 21.550 učnih oseb, ki so imele pod 1200 K dohodkov; sedaj so prišteli k plači še postranske dohodke, a vendar so našli še več učnih oseb, ki nimajo na leto 1200 K prejemkov!

Gospod Hartel pa je govoril v parlamentu, kako mu je pri srcu zadovoljnost učiteljstva! Same fraze! Tudi „Laibacher Zeitung“ naj bere te statističske podatke, da se ji odpro kremežljave oči; potem ne bo besedičila o „düsterste Farben!“

O, Avstrija, ti dom si moj! —

Da bi v izbiro dal mi Bog,
da dom poiščem si okrog,

— — — — — ! —

Še enkrat „Edinost v stranki“.

Če smo bili učitelji doslej složni, je to tembolj potrebno sedaj, ko se deluje za izboljšanje našega gmotnega stanja. Narodno-napredna stranka nam je naklonjena in ustregla bo naši želji v polni meri, kakor smo prosili in zahtevali, če ne bodo klerikalci temu nasprotovali. Pa tudi zadnji bi ne smeli in mogli z regulacijo naših plač dlje odlašati, ako nočejo popolnoma zavoziti, razbiti „Slomškovo zvezo“, ki se že krši, in privedi blaginjo našega naroda do popolnega prepada. Pomanjkanje učiteljev in šol je postalo jako kočljiva stvar. Kmalu ne bo dobiti nikjer učiteljev, če ne bo kruha. Dognana resnica je, da je narod brez šol — narod brez bodočnosti.

Vkljub temu nimamo mnogo vere, da bi se naša klerikalna stranka z ljubeznijo in resnično voljo zavzela za temeljito regulacijo naših plač. Zakaj klerikalna stranka ima vedno in povsod pred očmi zgolj svoje koristi. Napredno učiteljstvo in moderna šola sta ji trn v peti, ker je klerikalna stranka največja nasprotnica vsakega pouka, vsake svobodne omike in vsakega kulturnega razvoja in napredka.

V politiki odločujejo le mnogoštevilne stranke, dasi ni vselej mogoče prezirati manjših strank. Dokaz: češki narodni radikaleci. Pri nas na Slovenskem imamo sedaj dvoje pomembnih in odločujočih strank: klerikalno in narodno-napredno stranko. S prvo nam ni mogoče hoditi, ker je našim principom in idealom — kar smo že neštetočkrat povedali in dokazali — popolnoma nasprotna. Kdor izmed nas hodi s to stranko, ta je udarjen z večno slepoto Ostaja nam torej samo še narodno-napredna stranka, na katero se nam je naslanjati, če hočemo biti močni in s pomočjo drugih priti do svojih smotrov. Te stranke smo se oklepali doslej, ker nam je bila naklonjena. Napredno učiteljstvo ji je zvesto in vdano služilo prvič iz samega prepričanja in drugič v nadeji, da razumejo nje voditelji stremljenje naprednega učiteljstva, da so njega zvesti zavezniki in podporniki, ki tudi upoštevajo mnoge zasluge, ki si jih je pridobilo učiteljstvo za stranko.

Resnici na ljubo pa moramo priznati, da so med učiteljstvom nekaterniki, ki se navdušujejo za ustanovitev lastne stranke. V to imajo mnogo povoda. Reči pa moramo, da ni

v sedanjih razmerah misliti na to, ker bi učiteljstvo obsedelo med dvema stoloma in bi tako škodovalo samo sebi največ.

Naši tovariši so mnenja, da se naj narodno-napredna stranka bolj kakor doslej poteza za učiteljstvo in za napredek šolstva, ker sicer bi ostala stranka pač narodna, a ne napredna. Na Francoskem se udeležujejo ministri zborovanj naprednega učiteljstva, pri nas pa je majhno število tistih poslancev narodno-napredne stranke, ki hodijo med nas. To dejstvo naše učiteljstvo boli.

Boli ga nadalje izjava „Slovenskega Naroda“ z dne 20. pret. mes. v članku „Edinost v stranki“, kjer piše, da „stranka od učiteljstva nima tega, kar se časih misli in zakaj je ne vznemirja vest, da se hoče ustanoviti samostojna učiteljska stranka.“

Pred vsem moramo izraziti mnenje, da ni bil priobčen imenovani članek z vednostjo glavnega urednika „Slov. Nar.“ in voditelja narodno-napredne stranke, dr. Tavčarja, ki se je na naših shodih že večkrat izjavil, da narodno-napredna stranka stoji in pade z učiteljstvom. Zakaj če bi bil priobčen dotični članek z vednostjo dr. Tavčarja, bi smeli opravičeno trditi, da ni soglasja med njegovimi govorjenimi besedami in med pisavo njegovega lista.

Nikakor ni res, da bi učiteljstvo malo koristilo stranki. Vprašamo samo: Kdo je rešil kmetijsko družbo kranjsko klerikalnih krempļjev? Ako ima narodno-napredna stranka svoje somišljenike celo po najoddaljenejših krajih naše domovine — kdo jih je vzgojil, če ne učitelj? Kdo je nadalje najdelavnejši član v raznih društvih po kmetih kjer se goje ideje narodno-napredne stranke? Resnica je tudi, da izgubi narodno-napredna stranka po mnogih krajih vse somišljenike, če se odtegne od narodnega dela učiteljstvo. In kaj pa volitve? Če bi stale učiteljstvo ob volitvah pasivno ob strani, bi izgubila narodno napredna stranka Božičev mandat, v največji nevarnosti bi bil mandat dr. Ferjančiča in na pridobitev na Notranjskem bi ne mogli nič več upati. Navedli bi lahko mnogo zgledov žalostnih posledic izza dobe zadnjih političnih borb. Mnogo naših tovarišev je bilo do zadnjih volitev med ljudstvom jako priljubljenih. Ker so pa nastopili kot agitatorji za narodno-napredno stranko, so prišli v nemilost, jih proglasili za brezverce, da so se jih začeli ogibati ter jim delati na vseh koncih in krajih zapreke in nasprotstva. Navedli bi še lahko mnogo dejstev, ki dokazujejo, da ni napredno učiteljstvo brez zaslug za obstoj in napredovanje narodno-napredne stranke, a že to, kar smo povedali doslej, zadostuje, da izpoznamo krivico nezasluznega očitania „Slovenskega Naroda“, ki sili naše ljudi še bolj k popolni nezavisnosti ki jih sili, da se postavijo na lastne noge!

Kar nas je Slovencev naprednega mišljenja, smo navezani drug na drugega in moramo tudi podpirati drug drugega. Zamolčati pa ne moremo, da pusti časih narodno-napredna stranka učitelja, ki je deloval za njeno korist, na cedilu, češ, kdo mu je rekel, naj se izpostavlja? S tem je stvar dognana, in nihče se več ne zmeni zanj!

Ko bi pregrešil kak napreden učitelj samo stotino tega, kar je že zakrivil n. p. Jaklič, kdaj bi že delal pokoro tam kje v najpozabljenjših hribih! A klerikalna stranka drži Jakliča, vsi so zanj tja do škofa in Šusteršiča pa do Gostinčarja in Štefeta! Naš somišljenik Gärtner je pa le resnico pisal in se javno opravičil, da ni njegova krivda, če ne dobi kranjski Sire izpričevala v originalu — in že ga hočejo

dvigniti iz Ljubljane! Vprašamo pa: kdo izmed narodno-napredne stranke je storil samo pol koraka, da bi se preprečila tako naravnost vnebokričeča krivica?! — To je vse, s čimer mu hočejo pomagati!

Ta fakta in pa vzroki, ki smo jih navedli v zadnjem listu v uvodnem članku vzbujajo v naših vrstah nezadovoljnost in nevoljo, ker ne cenijo našega dela tako, kakor zasluži, in ki ne store za nas tega, kar bi morali storiti in kar bilahko storili. Resnične ljubezni do napredka učiteljstva ni kazati samo z besedami, nego kazati jo je treba z dejanji.

Tako torej stojte stvari! Govorili smo od srca, zato mislimo, da nismo govorili gluhim ušesom. Seveda nismo še povedali vsega, a že iz tega smemo črpati upanje, da je sedaj čisto in jasno med nami. In zato nam ne bo težko urediti svoja pota!

Glavna skupščina „Saveza hrvatskih učiteljskih društava“.

(Dalje.)

Učitelj Vilko Popović je govoril tako-le:

Slavna skupščina! Trideset je že let, kar je ljudsko šolstvo v Hrvaški in Slavoniji zakonito urejeno. V tem kratkem času je prošla ljudska šola v vse mogoče faze razvoja ter pridobila ugled tako v mili domovini, kakor tudi v inozemstvu. Trideset je let, kar je ona veren nosilec prosvete, ki je edina močna, da začuva narodu obstanek in mu osigura bodočnost. V vseh naprednih deželah in državah uprava jako deluje na to, kako bi najmileji otrok naroda procvital in rastel ter uprava s primerno energijo obvlada vse zapreke — osobito one financijelne nravi — ki stojijo razvoju šole na poti.

Moglo bi se vprašati: Zakaj se pravzaprav troši za deco, ta skozinskoz neproduktivni element, poverjen šoli v vzgojo in izobrazbo? Na to nam odgovarja nacionalna ekonomija, ki je določila dejstvo, da se kapital, vložen v izobrazbo neproduktivnega elementa, vrača državi v veliki meri takrat, kadar postane ta element produktiven. To je danes že izven vsakega dvoma. Naj mi bo dopuščeno, da to ilustriram z enim primerom.

Vse kulturne inštitucije, med katere štejem ljudsko šolo na prvem mestu, zahtevajo od države velikih žrtev, in te so vzgojna glavnic, pod katero se v narodno-gospodarskem smislu razumeva vsota stroškov, upotrebljenih v izobrazbo ljudi. Da v to svrhu naložen kapital nosi državi velik dobiček, je najsijajniši dokaz Francoska, okolo katere se je koncem osemnajstega stoletja bliskalo morilno orožje, da jo pred svetom poniža in uniči. Ali njeni duševni borilci so se lotili drugega orožja, oni so se potrudili, da nadomestijo padec svoje moči in sile s šolo, ne meneč se pri tem, da so se Rusi približevali Carigradu, Prusi pa stopili v Varšavo. Razdrobljena Francoska je položila bojno orožje v grob historijskih spominov, vendar so se nji — osramočeni — klanjali isti njeni premagovalci.

V vzgojni kapital vlagajo poedinci in države tako dolgo, dokler traja neproduktivna perijoda s popolnim in sigurnim pravom pričakovanja, da produktivna perijoda povrne poedincem in državi deloma v večji, deloma v manjši meri potrošeno glavnic.

Pa kakor je to povsod, tako je tudi pri nas.

Ako se ozremo na dobo tridesetih let, moramo pripoznati, tudi če bi ne hoteli, da je tudi naša dežela vložila ogromen kapital za omenjeni neproduktivni element; priznati pa mora vsak po pravici, da je šola sijajno izvršila svojo nalogo ter popolnoma opravičila vse one žrtve, ki jih je vložila dežela za njen razvoj. Moramo pa tudi to priznati, da poznamo dežele, ki živijo v boljših finančnih razmerah, pa se vkljub temu ne morejo istovrstiti z nami v napredku šolstva.

Ljudski učitelj more s ponosom zreti na svoje uspehe. Z ozirom, da je ljudska šola za štiri petine našega naroda edini vzgojno-izobraževalni zavod, je ona brez dvoma najznatnejša narodna institucija. Brez nje ni govora o kaki prosveti.

Vprašajmo se, kdo je faktični nosilec prosvete in kakšen je njegov položaj med ostalimi stanovi? Na kratko rečeno, se na faktičnega nosilca kulture vedno pozablja, kadarkoli se urejuje šolstvo po zakonih. Na njega se ne jemlje ozir niti tedaj, kadar se drugim javnim uradnikom poboljšava plača. On je izvzet, ker mu je plača urejena po šolskih zakonih, namesto da bi bila, kakor pri drugih uradnikih, urejena po posebni postavi, ki se da od časa do časa brez težkoč izpremeniti, če to zahtevajo potrebe stanu in dopuščajo — deželne razmere.*)

Ljudski učitelj ne more s sedanjo plačo živeti in ako živi, tedaj je to samo, kakor pravimo, da se pripoveduje. Tako plačo si bi služil tudi tedaj, če bi bil pet ur na dan samo čuvar otrok. Da ni v njem tolike odporne moči, ki mu je pomagala medsebojno ustanoviti različne institucije v moralno in materialno pomoč, ki jih je osnoval in izvedel izvanredni zanos za dobro stvar in njegova čvrsta žilavost, bi moral omagati, in pred njegovimi očmi bi ne bilo višjih smotrov in idejalov! On bi postal navadni najemnik, a dežela, ki ji služi, bi se sramovala takega kruhoborca. Priroda je stavila človeku najtežjo nalogo: borbo za življenje. In v tej borbi nadkriljuje moč ljudskega učitelja herojsko moč. Borečega se od jutra do mraka ga dobimo povsod, kjer se dela v blagor naroda. Glej ga, kjer funkcionira na polju naprednega gospodarstva; glej ga, kjer se neguje narodna pesem, kjer se zbira narodno blago; glej ga na polju leposlovja, ki mu je pripomogel preskrbeti dober glas; glej ga na vsakem polju plemenitega javnega delovanja. Povsod je popolen — povsod pripravljen. Ali za vse usluge, kar jih stori deželi ravno v isti meri in z istim oduševljenjem kakor kak drug stan, ne dobiva primerne plače za svoje delo, četudi je to delo najznatnejše, četudi je on faktični nosilec kulture, ki je deželi, naši mili domovini, preskrbela odlično mesto med kulturnimi deželami.**)

Da je hrvaško ljudsko učiteljstvo vedno vestno vršilo svojo dolžnost, temu so dokazi najlepša priznanja kompetentnih sodnikov v inozemstvu in izjave naših najvišjih poglavarjev.

(Dalje.)

Slovenska Šolska Matica.

„Slovenska Šolska Matica“ in „Hrvatski pedagoško-književni zbor“ v Zagrebu sta sklenila, da stopita med seboj v zvezo zamenjavanja svojih knjižnih proizvodov s temi-le pogoji:

*) Pri nas imamo sicer celo državni šolski zakon (§ 55.), ki ureja naše plače, a našim oblastvom je ta zakon — deveta briga. Naše razmere so v sorodu edino z onimi, ki vladajo na — Turškem. Uredn.

**) Do pičice enake razmere so tudi pri nas. Slovenec in Hrvat sta si v resnici brata! Uredn.

1. Vsak društvenik imenovanih dveh društev dobi vsako leto, ako želi, poleg knjig svojega društva tudi publikacije drugega društva.

2. V ta namen ima dotični društvenik plačati razen društvenine svojega društva polovico letnega doneska drugega društva.

3. Za dobivanje knjig drugega društva namenjena vsota se dotičnemu odboru pošlje od odbora, ki je prispevek sprejel zaeno z lastno društvenino.

Dotični dopis „Hrvatskega pedagoško-književnega zbora“ slove:

Br. 56.

Slavnomu odboru „Slovenske Šolske Matice“
u Ljubljani.

Čast nam je, ovime slavnemu odboru javiti, da je upravni odbor „Hrv. pedagog.-književnega zbora“ u svojoj sjednici, održanoj dne 6. o. mj., rado pristao na prijedlog slavnoga toga odbora od 19. aprila o. g., br. 9, da članovi „Slovenske Šolske Matice“ i „Hrv. pedagog.-književnoga zbora“ stupe u medjusobno svezu tako, da članovi jednoga društva za polovico godišnjega prinosa drugoga društva primaju knjige drugoga društva.

Upravni odbor „Hrv. pedagog.-književnoga zbora“ pozvat će svoje članove, da se izjave, koji žele primati knjige slav. „Slovenske Šolske Matice“, pa će imena dotičnika početkom svake godine s polovicom prinosa poslati slavnemu tomu odboru. Isto tako molimo, da nam slavni taj odbor tim načinom početkom svake godine izvoli javiti, koliko se članova „Slovenske Šolske Matice“ izjavilo za primanje knjiga „Hrv. pedagog.-književnoga zbora“.

Godišnja članarina za članove „Hrv. pedagog.-književnoga zbora“ iznosi 2 K, a prema tome imao bi svaki član „Slovenske Šolske Matice“ platiti 1 K.

Ako bi slavni odbor želio, da članovi „Slovenske Šolske Matice“ prime knjige „Hrv. pedagog.-knjiž. zbora“ već i od godine 1903., te molimo, da nam se broj dotičnih članova naznači najdalje do 1. septembra, da se mogne prema tome odrediti naklada.

Još je upravni odbor „Hrv. pedagog.-književnoga zbora“ zaključio, da će članovima „Slovenske Šolske Matice“ dati do sada izošle sveske „Pedagoške enciklopedije“ za pol cijene, t. j. po 60 fl.

Javljujući sve to slavnemu tomu odboru želimo, da to bude na sve bolje medjusobno spoznavanje slovenskoga i hrvatskoga pučkoga učiteljstva, a u toj nadi bilježimo se s kolegijalnim pozdravom.

Upravni odbor „Hrv. pedagoško-književnoga zbora“,
u Zagrebu, dne 14. junija 1903.

Tomislav Ivkanec l. r.

Josip Kirin l. r.

predsednik.

tajnik.

Z ozirom na to prosimo člane „Slovenske Šolske Matice“, da vzamejo te ukrepe na znanje in se vsako leto po svojih poverjenikih ali direktno pri odboru izjavijo vsi tisti, ki žele za prinos 1 K prejemati knjige „Hrv. pedagoško-književnoga zbora“.

Prav tako prosimo, da se istim potom izjavijo najdalje do konca tega meseca vsi oni,

1.) ki žele prejeti knjige „Hrv. pedagoško-književnoga zbora“ že za l. 1903. za polovico članarine, t. j. 1 K,

2.) ki žele prejeti tudi dosedanjih 8 zvezkov „Pedagoške enciklopedije“ za pol cene, t. j. po 60 h.

Dotične zneske je zaeno z letnino za „Slovensko Šolsko Matico“ izročiti poverjenikom ali jih pošiljati podpisnemu odboru.

Gg. poverjenike pa prosimo, da prejemajo denar in ga z letnino za „Slovensko Šolsko Matico“ vred pošiljajo odboru, pri čemur naj se natanko označi namen pripisanega denarja.

Dalje naznanja podpisani odbor, da izda „Slovenska Šolska Matica“ za l. 1903. štiri knjige, in sicer: 1. Pedagoški Letopis, 2. Realne knjižnice 3. snopič, 3. Učne slike k II. Čitanki in 4. Duševno analizo z razpravo o formalnih stopnjah. Te knjige izidejo še pred občnim zborom, ki bo dne 28. decembra t. l. ob 10. uri dopoldne v mestni dvorani v Ljubljani. Popoldne tega dne ob 2. uri bo istotam predavanje g. V. Bežka o razvijajoče-upodablajoči metodi.

Slednjič prosimo gg. poverjenike in vse slovensko učiteljstvo, da se požurijo s pristopom k „Slovenski Šolski Matici“ za l. 1903. in s pošiljatvijo letnine, ker so se začele letošnje knjige že tiskati in nam je treba vedeti, koliko iztisov naj se tiska. Dosedaj se je za letos oglasilo še prav malo članov. Častno pa bi bilo, ko bi se lansko število podvojilo. Dobivajo se pri odboru tudi še vse dosedaj izdane knjige za navadno letnino po 4 K. O d b o r.

Kritikujoči glasovi.

Gališko.*) V Dobrnizcah — na gališko-ruski meji — imajo štirirazrednico. Tam poučujejo poleg nadučitelja še dva učitelja in ena učiteljica. In ta nadučitelj je kapaciteta prve vrste v svoji stroki. Posebno rad nadzoruje podrejeno učiteljstvo. Tako na pr. je „inšpiciral“ dne 28. junija (st. kal.) enega izmed učiteljev od pol 9. do $\frac{3}{4}$ 10. zjutraj, a v njegovem razredu so pa imeli učenci največji haló!

V Topolzszeicah je tudi štirirazrednica, a to šolsko poslopje pa služi v prvi vrsti za vse drugo kakor za učilnico, zakaj v tem poslopju je nastanjena občinska pisarnica, okr. bolniška blagajnica, čitalnica ima za svoje pevske vaje svojo sobo itd. A kar je posebnega povdarka vredno, je pa to, da ima to šolsko poslopje le eden uhod. In čudno je to! Pl. Koerber izdaja vse mogoče odredbe zaradi omejitve raznih okuževalnih bolezni, a tu se pa rogajo vsem tem odredbam. Seveda, kaj takega je pa le v Galiciji mogoče.

Jako zanimive so tudi razne stavbe, v katerih so nastanjene gališke šole. O njih bi se dalo mnogo pisati, a sedaj slučajno ne omenja vir, iz katerega smo posneli te podatke, nič posebno važnega.

Prihodnjič se hočemo pomuditi nekoliko pri raznih krajnih in okrajnih šol. svetih, kjer gospodujejo razni poljski zlahčiči.

Poudarjamo pa še enkrat, da se to nikakor ne godi na Kranjskem, temveč v Galiciji. Kdor ne verjame, naj si blagovoli naročiti „Galizcanina“, tam dobi marsikatero zanimivost.

* * *

*) Jako čudno se nam zdi, da se je naše zadnje poročilo o „galiških pravnih razmerah“ tako čudno tolmačilo. Kdor ne verjame, da se na Gališkem, kjer vlada kasta raznih zlahčičev — dogajajo take gorostasne stvari, mu ne moremo pomagati drugače, kakor da se začne bolj zanimati za Galicijo. Da bi se pa na Kranjskem ne moglo kaj takega goditi, pa tudi ne dvomimo, saj nas je temeljit poznavalec kranjskega statističnega šol. materiala pred kratkim v „Slov. Narodu“ poučil, da Kranjska ne zastaja glede šolstva prav nič za Galicijo. — Torej ne bodimo neverjetni Tomaži!

Uredn.

Primorsko. Resničen prizor iz pisarnice nekega c. kr. učnega zavoda na Primorskem iz sedanjega časa ob vpisovanju učencev.

Mati (uradnikova soproga s češkim naglasom): „Guten Tag, meine Herrn! Bitte den Klëinen einzuschreiben.“

Vpisujoči član učiteljskega zbora (Slovan): „Sein Name?“

Mati: „Hermänn Winter“.

Vpis. član: „Geburtsort und Zeit?“

Mati: „Brün, 12. Mâi 189—.“

Vpis. član: „Religion?“

Mati: „Römisch-katholisch.“

Vpis. član: „Muttersprache?“

Mati: „Er spricht zwar mit mîr böhmisch, aber der Vâter will deutsche Muttersprache eintragen lassen.“

(Pet minut pozneje.)

Mati: „Buon giorno, signori; prego di notare mio figlio.“

Vpis. član: „Il suo nome?“

Mati: „Radomir Hočev ar.“

Vpis. član: „Nato?“

Mati: „A Trieste, 20. luglio 189—.“

Vpis. član: „Religione?“

Mati: „Cattolico.“

Vpis. član: „Lingua materna?“

Mati: „Italiano.“

Vpis. član: „Nome del padre?“

Mati: „Francesco Hočev ar.“

Vpis. član: „Sua occupazione?“

Mati: „Redattore“.

Vpis. član: „O, signor marito e redattore della „Naša zastava“, e vero?“

Mati: „Si, signore.“ — —

Brez komentara.

* * *

Predarlsko je dežela, kjer se cedi med in mleko — učiteljstvu v korist. Čujmo! 335 razredov je imelo nič manj kakor 1143 poldni prostih zaradi lokalnih praznikov; 189 razredov je imelo 602 poldneva brez pouka zaradi sv. obhajila, zaradi raznih cerkvenih slovesnostij je bilo 370 poldni prostih v 172 razredih.

V tej deželici so službovale 103 učiteljice, a izmed teh jih je 75 iz reda „usmiljenih sester“, 2 iz rede „sv. Križa“, a le 26 je civilnih. Učiteljskih knjižnic nima 84 šol in šolar-skih knjižnic pa 69 šol. Telovadbe se ne poučuje na 88.5% šole. Kot c. kr. okraj. šolski nadzorniki funkcionirajo skoro izključno le duhovniki. Plače: najnižja 800 kron za def. učitelje in 600 kron za def. učiteljice; najvišja: 1500 kron in 1200 kron. — Ker je deželica najbolj črna, je priporočamo našim „Slomškarjem“ prav posebno!

* * *

Špansko. Dežela posebnosti je tudi Špansko. Naučno ministrstvo je ravnokar izdalo naredbo, na podlagi katere sme na Španskem vsakdo ustanavljati vsakovrstne šole, od najnižje kategorije pa do najvišje. Urediti in ustrojiti jih sme prav po lastni volji. Država nadzoruje le v toliko te šole, kolikor se tiče zdravstvenih in moralčnih ozirov!

Našim propadlim dijakom pa svetujemo, da gredo na Špansko študirat. Država izdaja za vse šole, za vse izpite posebno brošuro, kjer se nahajajo vsa ona vprašanja, po katerih mora dotična komisija izpraševati. Kdor zna vso to tvarino, je gotov dobrega uspeha. In Španska je prav do mozga klerikalna, torej jo tudi prav prijateljski priporočamo naši „Slomškariji“!

Dopisi.

Kranjsko.

Uradna učiteljska konferencija za kranjski šolski okraj se je vršila v četrtek, dne 16. julija, pod vodstvom dežel. šolsk. nadzornika gosp. Fr. Hubada. Ob pol deseti uri otvori gosp. predsednik konferencijo s pozdravom na došle člane. Konferencije sta se udeležila tudi c. kr. okr. glavar gosp. Alfonz Pirc in deželni poslanec gosp. Ciril Pirc. Nadalje sta se udeležila konferencije tudi kateheta iz Škofje Loke gg. kaplana Nadrah in Zaplotnik. Svojim namestnikom imenuje gosp. predsednik nadučitelja deške šole v Kranju gosp. Pezdiča, zapisnikarjema pa sta bila z vzklikom izvoljena gospica Schlaipach iz Št. Jurija in gosp. Kos iz Voklega. Preden se je prešlo na točke dnevnega reda, se je spominjal gosp. dežel. šolski nadzornik v jako lepem govoru našega prerano umrlega, obče spoštovanega in povsod priljubljenega okr. šolsk. nadzornika gosp. ravnatelja Andreja Žumra, kateri žalni govor je zbrano učiteljstvo v znak sožalja stoje poslušalo.

Gospod deželni šolski nadzornik ni pri tej konferenciji grajal raznih velikih in majhnih napak, ki jih je zasledil pri inšpekcijah, kakor je to vobče bila navada pri drugih konferencijah, ampak podal je učiteljstvu mnogo migljajev in navodil, kako postopati pri pouku, da se bo doseglo kolikor mogoče veliko uspeha. Šola naj uči za življenje. Ves pouk naj se ozira le na to, kar bodo učenci rabili v poznejši dobi, ko bodo morali računati z vsakdanjimi potrebščinami. Utemeljeval je tudi razne najnovejše naredbe, ukaze in navodila, ki se pa ne dajo tako hitro izvesti, kakor se morebiti želi. Tudi glede skrajšanja šolskih počitnic je gosp. dežel. šolski nadzornik povedal, da je bilo potrebno tako ukreniti. Iz teh lepih besed pa vzlic temeljitemu dokazovanju o potrebi teh ukrepov ni nihče izmed zbranih tovarišev izprevidel, da bi bil s tem rešen napredek ljudskega šolstva. No, pa nekaj se nam je le obljubilo, kar je nekatere godrnjače ublažilo, da niso postali preglasni, to je obljuba gosp. dežel. šolsk. nadzornika, da bo po svoji moči deloval k izboljšanju našega gmotnega stanja — če bo res!

Ker so se nekateri gosp. tovariši pritoževali, da krajni šolski sveti glede šolskih zamud premalo strogo postopajo, je zatrdil gosp. dež. šolski nadzornik, da bodo višje šolske oblasti skrbele, da bodo krajni šolski sveti to vestneje izvrševali. Radi nabave učil in knjig za šolsko knjižnico sme vsak učitelj-voditelj staviti v proračun primeren znesek, za slučaj pa, da krajni šolski svet temu ne privoli, naj se učitelj pritoži pri okraj. šol. svetu, ki bo potem pri potrditvi proračuna dotično svoto v proračun vpisal. Podal nam je še primerjavo ljudskega šolstva Kranjske s šolstvom drugih kronovin. Naša za romarske vlake tako vneta in bogata dežela zaostaja glede troškov za izomiko svoje dece celo za siromašno Dalmacijo. Med tem, ko siromašna Dalmacija plačuje povprečno za enega učenca na leto 21 K, plača naša dežela le 12 K in 40 h.

Po poročilu gosp. predsednika se je prešlo k drugi točki dnevnega reda, k podrobnemu učnemu načrtu za ponavljajno šolo. Tu je stavil poročevalec gosp. Luznar nasvet, naj se sestavljeni učni načrt še ne potrdi definitivno, pač pa naj se to zgodi šele, ko se bo taisti po praktični uporabi pripoznal uporabljivim, čemer je tudi g. dež. šol. nadzornik pritrdil.

O stanju okraj. učiteljske knjižnice je poročal g. Pezdič. Predloženi račun je bil v najlepšem redu — kakor sta konstatovala v to izvoljena revizorja. Na splošno željo je ostal tudi za prihodnje leto isti knjižnični odbor, le mesto v Ljubljano se preselivšega g. Fr. Gärtnerja se izvoli g. V. Rus. Tudi stalni odbor je ostal na splošno željo isti. Pri samostalnih nasvetih je utemeljeval g. V. Rus svoj nasvet, naj bi višje šolske oblasti priporočale, da se krajni šolski sveti vpišejo v „Slovensko Šolsko Matico“, kar je bilo sprejeto. K sklepu konferencije se spominja g. predsednik najvišjega zaščitnika šole presvetlega vladarja, kateremu je učiteljstvo navdušeno zaklicalo trikratno „Slavo“ ter zapelo cesarsko pesem. Za vodstvo konferencije se g. deželnemu šolsk. nadzorniku v imenu zbranega učiteljstva zahvali g. Pezdič.

S tem je bil oficijelni del konferencije končan in prešlo se je k najzadnji točki dnevnega reda, in sicer k prvi formalni stopnji: priprava k sestanku — k obedu.

Da smo to točko laglje po vseh ostalih formalnih stopnjah v istem smislu dovršili, smo se podali k skupnemu obedu v gostilnico Petra Mayerja. Vrsto napitnic je otvoril g. nadučitelj Kragelj, ki je napil g. dežel. šolskemu nadzorniku. Le-ta, zahvaljujoč se, napije g. okr. glavarju A. Pircu. Napitnica okr. glavarja g. A. Pirca je bila z navdušenjem pozdravljena. Učitelj g. V. Rus je v lepem govoru napil dež. poslancu g. Cirilu Pircu, ki nam je zatrdil, da se bo vedno po svojih močeh zavzemal za učiteljstvo, zlasti še kadar se bo šlo za izboljšanje gmotnega stanja. Pevci so zapeli nekaj lepih zborov, drugi pa smo se v prijateljskem govoru zabavali.

Štajersko.

Uradno učiteljsko zborovanje združenih okrajev Brežice, Kozje in Sevnica se je vršilo dne 18. julija v Vidmu. Predsednik, gospod okr. šolski nadzornik Gustav Vodušek pozdravi učiteljstvo, imenuje svojim namestnikom gosp. Knapiča, nazdravi našemu presvetlemu cesarju in pozove učiteljstvo, da zapoje cesarsko pesem ter predstavi vadniška učitelja gg. Marina in Pribila. Na to nam podaja iz svojih izkušenj in svojega znanja o potrebi stroge šolske discipline in o postopanju v raznih učnih predmetih v dosego uspešnega pouka. Nad vse hvalevredno je, da se te razprave razširjajo s konferenčnimi zapiski med učiteljstvo; ko bi le prej prihajali! Potem je podajal gosp. Marin o risanju na ljudskih šolah, in sicer 1. o namenu in pomenu risanja in 2. o njega preosnovi. Njegovemu prav živahnemu razpravljanju in demonstriranju je sledilo vse z največjo pozornostjo. Hvaležni bomo gospodu poročevalcu, ako nam pomore, da se povzdigne ta pastorka šolskega pouka v našo ljubo sestro. Tovariš Pulko je predaval o reformah prirodopisnega pouka ter na podlagi učne slike dokazal, da zamore biologiška metoda (zastopnik dr. Otto Schmeil) suhoparni dosedanji pouk korenito izpremeniti in oplemeniti. Ker so se na željo deželnega odbora štajerskega začeli pri šolah snovati čebelnjaki zato je tovariš Mešiček podal čebelarjem-začetnikom dobra teoretična in praktična navodila. Tovariš Moric je prečital red za šolske slugе, ki se bo uvedel v tem okraju, da se bolj vestno poskrbi za šolsko zdravstveno stanje. Tovariš Knapič je poročal o zbranih zgodovinskih pravljičah in pripovedkah okraja Brežice. Ta snov postane za ljudsko šolo velike važnosti, a utegne koristiti tudi po drugi strani, ker se je zbralo mnogo snovi, ki še ni nikjer zabeležena. Delo se pa še seveda nadaljuje. Ko so se sprejele teze o referatu „Kako naj zbuja in razvija šola pri otrokih čut za lepo in

plemenito", ko so se sprejela poročila knjižničnih odborov in poročevalcev o šolskih vrtilih, izvršile volitve v stalne odbore ter rešilo nekaj samostojnih predlogov, sklene predsednik zborovanje, izražujoč svoje zadovoljstvo o trajnem napredovanju šol teh okrajev.

Okrajna učiteljska konferencija za ptujski okraj je bila dne 1. vel. srpana t. l., v Ptuj. Iste se je udeležil c. kr. okrajni glavar ptujski, dva čebelarja, nekaj drugih gostov in skoraj vse učiteljstvo omenjenega okraja. G. predsednik otvori konferencijo s trikratnim „Živio!“ na presvetlega cesarja ter imenuje za svojega namestnika starosto tukajšnjega učiteljstva, g. Jakob Zwirna iz Stoperc. Zapisnikarjem sta bila izvoljena g. Lovrenc Jos. in gđe. Pirch Klot. oba od Sv. Urbana pri Ptuj. — G. okrajni nadzornik je poudarjal v svojem poročilu posebno, da naj se ozira pri vseh predmetih na praktično vrednost učne stvarine za naše ljudstvo. Otroke vzgajati k samostojnosti, bodi naša prva misel pri vsakem pouku. — Tu se je sedaj dnevni red nekoliko izspremenil. Prišli so namreč na vrsto poročili o šolskih vrtilih in o okrajni učiteljski knjižnici. Oboja so se vzela na znanje. Izmed samostojnih predlogov naj omenim le nekatere. Tovariš Pesek je predlagal, naj okrajni šol. svet pošlje pozivnice krajnim šolskim svetom, da bi se isti naročili na liste: „Popotnik“, „Zvonček“ in „Mladinsko knjižnico.“ *) Ti listi so velike važnosti, a imajo še vedno premalo gmotne podpore. — Enoglasno sprejeto! — Isti tovariš je tudi predlagal, naj se prelože velike počitnice na čas od 1. vel. srpana do 15. kimovca, kakor jih imajo na Kranjskem, zakaj jako mučno je za učitelja in učence, če se morajo kuhati v največji vročini v ozkih šolskih prostorih. Ker pa imajo pri tej reči prvo besedo krajni šolski sveti, treba najprvo pridobiti te za tako izpremenjavo. — Ob 10. uri je prišel g. okrajni glavar, ki je zato pretrgal svoj dopust, da je pohitel v našo sredo. Bil je burno pozdravljen.

Samostojnim predlogom je sledilo predavanje g. Riedl-a učitelja iz Gornjega Štajerja o čebeloreji. Predaval je jako zanimivo ter poudarjal posebno gmotno in idealno korist čebeloreje. Svoja izvajanja je podprl tudi z lepimi slikami. Navzoči so z zanimanjem poslušali njegova izvajanja. Predlagal je tudi, da bi se v našem okraju ustanovilo čebelarsko društvo, kar se bo menda tudi v kratkem zgodilo. — To predavanje je bilo torej jako zanimivo, a svojega smotra vkljub temu ni doseglo, zakaj učiteljstvo je gotovo že davno prepričano, da je čebeloreja jako važna panoga gospodarstva. Naša naloga pa bi bila razpravljati o tem, kako naj bi se delovalo, da se poprime čebeloreje tudi preprosto ljudstvo. O tem pa pri konferenciji ni bilo ne duha ne sluha; torej ta naloga se ni prav razumela. — To je čudno. Lansko leto je bilo ravno tako z vprašanjem: „Kako bi se uspešno bojevalo zoper alkohol.“ Tudi tukaj smo slišali samo o škodljivosti istega, a o tem, o čemer bi se pravzaprav moralo razpravljati, ni bilo slišati niti besedice.

Vse drugače pa je bilo z vprašanjem o geometričnem oblikoslovju na naših šolah. Tovariš Klenovšek je jako dobro razložil potrebo tega predmeta za vse stanove, le žalibog da mu je odmerjeno na ljudski šoli jako malo časa. Predavateljevim izvajanjem smo vsi sledili z zanimanjem zlasti še zato, ker jih je tudi nazorno kazal na učilih, ki si jih je sam pripravil za svojo šolo. —

Še nekaj! — Splošen vtisk konferencije je bil tak, kakor da bi bili kje gori v „rajhu“. Žalostno pa resnično!

*) Jako umestno in posnemanje vredno.

Ured.

Vse vprek je govorilo nemško, tudi referiralo in debatiralo se je letos prvič z malimi izjemami vse v blaženi nemščini. Vzrok temu menda lahko najde vsak. To je naredilo tak čuden vtisk, kakor da bi vsi zaradi par oseb, katerim bolj diši nemščina, zatajili svoj materin jezik. Ne varajmo se! Tudi za nas velja dandanes še bolj kot nekdanj Koseskega verz, ki pravi: „Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti.“ —

Društveni vestnik.

Štajersko.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo zboruje v četrtek, 3. dne meseca septembra t. l., točno ob 1/2 10. uri predpoldan v Slov. Bistrici ob običajnem vzporedu, katerega prva točka bo petje po II. zvezku Mohorjeve pesmarice. Tudi predavalo se bo. K prav obilni udeležbi vabi vljudno

Sabati, predsednik.

Šmarsko-rogaško učit. društvo zboruje dne 6. septembra ob 10. dopoldne pri sv. Križu po vzporedu, ki se je zadnjič določil. K obilni udeležbi vljudno vabi

odbor.

Šaleško učiteljsko društvo je zborovalo dne 8. t. m. v Škalah pri Velenju. Na dnevnem redu je bila prvič hospitacija v II. razredu. Gospica Tončka Likarjeva je obravnavala učno sliko iz slovnice, tema: „Zaimek“. Z vso pozornostjo smo sledili zanimivemu pouku in gđe. učiteljici se je na splošno zahtevanje izrekla zahvala na požrtvovalnem trudu. Izmed dopisov je prečital gosp. predsednik Ivan Koropec dopis okrajnega odbora, v katerem se na prošnjo „Šaleškega učit. društva“ podelita dve štipendiji po 300 K za ubožne učiteljske pogoje, da se ti zavežejo poučevati po dokončanih študijah v šoštanjskem okraju. Nato se je volil delegat za zborovanje „Lehrerbunda“ v Lipnici, za kar se je oglasil gosp. A. Nerat sam. Dalje je sledil razgovor o temah za okrajno učit. konferencijo. Teze sta prečitala gospoda učitelja Fr. Skaza iz Velenja in J. Smolnikar iz Zavodnje, na kar se je izrekla omenjenima gospodoma zahvala. Potem je predlagal gosp. predsednik, da naj naše društvo deluje nato, da se v našem okraju uvedejo za šolske zamude take tiskovine, kakor se nahajajo v mariborskem okraju. Učitelj J. Vrečko je predlagal, naj se tudi v naših šolah uvede Bezjak-Schreinerjeva vadnica. Oba predloga sta bila enoglasno sprejeta. Zborovanja so se udeležili z majhno izjemo vsi društveniki in kot gosta gospoda učitelja-voditelja Jož. Burkart od Sv. Miklavža in Jož. Peitler iz Št. Vida. Po zborovanju so se zbrali udeleženci v gostilnici pri „Dolfu“ k skupnemu obedu. Pozneje nas je počastil dekan škalski gosp. J. Lempl, dalje bivši škalski kaplan, gosp. Jož. Trafenik in gosp. kaplan Koprivšek. Vršile so se razne napitnice, s katerimi se je učiteljstvo navduševalo k vzajemnemu delovanju in k vztrajnosti v trudapolnem poklicu. Pozno je bilo, ko smo se ločili s prepričanjem, da smo preživeli lep dan v prijetni družbi. Vi pa, cenjene gospice kolegije in gospodje kolegi, udeležujte se tudi v bodoče v takem številu društvenih zborovanj, da s tem pokažemo svojim nasprotnikom, kaj zmore složno in vzajemno delovanje. Meseca novembra na svidenje v Šoštanju!

Književnost in umetnost.

„Zvonček“ ima v 8. številki to-le vsebino: 1. Iz slavnih dni. Fran Žgur. Romanca. — 2. Za počen groš. Cvetko Slavin. Pesem. — 3. Dežek pada ... Štrninski. Pesem. — 4. Peter in Marko. Rajko Levin. Povest. (Konec.) — 5. Mirno gledajo oči ... Leon Poljak. Pesem s podobo. — 6. Na grobu sestrice. Cvetko Slavin. Pesem. — 7. Iz čitanke grofa Leva Nikolajeviča Tolstega. Solovej. Povesti. — 8. Sv. Ciril in Metod. Lad. Ogorek. Zgodovinski spis. — 9. Poštarjev Milko. Kopoljski. Povest s podobo. — 10. Iz knjige prirode. Solovej. Prirodoslovni spis. — 11. Bolnik. Leon Poljak. Pesem

s podobo. — 12. Dva iz torbe. C. Logar. Pravljičica. — 13. Štorklja. Fran Žgur. Pesem. — 14. V vodi. Simon Palček. Pesem s podobo. — 15. Pouk in zabava. Zastavica v podobah. Solovej. — 16. Novice. Rešitev besedne naloge.

Vestnik.

Osebna vest. Naučni minister je imenoval nadučitelja v Spodnjem Logatcu, Jožefa Turka, provizoričnim okrajnim šol. nadzornikom za okraj Novo mesto - Črnomelj - Metlika za še ostalo funkcijsko dobo.

Učiteljske vesti na Štajerskem. Nadučitelji so postali učitelji: Simon Bezjak pri Sv. Tomažu; Rudolf Kocmut od Št. Vida pri Ptuj pri Sv. Barbari v Halozah; Ivan Šerbak iz Kostivnice v Šmartnem na Pohorju in Matej Dedič v Bočni pri Gornjem gradu. Učitelja-voditelja sta postala Josip Lener na Paki in Ivan Mohorko v Št. Jerneju nad Muto. Definitivni so postali Avgust Lah od Sv. Antona v Slov. Goricah za štirirazrednico v Ljubečni in Karolina Krajnc pri Sv. Barbari v Halozah in Roza Pirkovič, doslej v Polhovem Gradcu za Ljubečno. Kot učiteljica ročnih del je nameščena v Rogateu Irena Wretzl. Premješčen je Edvard Blenk iz Čadrama k Sv. Benediktu v Slovenskih Goricah, upokojen je Franc Serneč, nadučitelj v Spodnji Kongoti.

Imenovanja v sežanskem okraju. Stalno so nameščeni: Martin Furlan iz Vojščiće ravnotam, Milan Vovk iz Gabrovice v Pliskovici, Andrej Rojce iz Štjaka v Rodiku, Josip Sinigoj iz Koprive v Branici, Cilka Katnik iz Dutovelj v Nabrežini, Helena Jerman iz Gorjanskega v Zgoniku, Helena Škerbic iz Kostanjevice v Pliskovici; začasno: Ivan Benko iz Kazelj v Štjaku, Alojzij Bekar iz Rodika v Kazlje, Franja Orel iz Avbera v Gorjanskem, Franja Ličar iz Pliskovice v Kostanjevici, Anica Debenjak iz Povirja v Sežani, Ciril Valentič iz Postojne v Koprivi. Učiteljski kandidatje: Anton Mervič v Povirju, Ferdinand Kenda v Avberu, Henrik Legiša v Gabrovici in Franja Živec v Dutovljah.

Klerikalna vzgoja učiteljev. Učiteljišče v Dunajskem Novem mestu je popolnoma v klerikalnih rokah. Učiteljiščnikom so naročili, da morajo ob pričetku leta prinesiti potrdilo svojega župnika, da so bili vsako nedeljo in vsak praznik pri maši. Tudi se jim je naročilo, naj občujejo v počitnicah le z župnikom ali kaplanom, ker bi sicer lahko prišli v roke kakemu narodnemu ali socialno-demokratskemu učitelju. In to bi bil greh! Srečna mladina!

Šolske tiskovine, ki jih jako lepo in to po prav nizki ceni, a natančno po predpisih izdeluje tiskarnica Šeberjeva v Postojni, vsem šolskim vodstvom kar najtopleje priporočamo. Šeberjevih šolskih tiskovin ne priporočamo samo zato, ker so v resnici vredne priporočila, temveč tudi zato, ker je lastnik tiskarnice, g. R. Šeber v Postojni, naš vrl prijatelj, ki je iz skupička za šolske tiskovine že mnogo lepega denarja žrtvoval za naš učiteljski konvikt. Tako bo delal tudi v prihodnje. Zato je vreden tudi naše podpore. Svoji k svojim!

Slovenska okoliška šola v Celju je dala letos pri sprejemnem izpitu v juliju 27 učencev za slovensko celjsko gimnazijo. Vsa čast gg. učiteljem, ki tako vrlo skrbijo za narastek slovenske inteligencije! Naj bi jih vsi učitelji po kmetih posnemali ter skrbeli za to, da pride čimvečje število dobrih učencev v srednje šole. Potem bo pač kmalu prenehalo pomanjkanje slovenskih uradnikov in druge slovenske inteligencije. Kakor slišimo, se bo letos tudi na mariborski gimnaziji za prvi razred otvorila paralelka, dočim je obstala taka na celjski gimnaziji že lansko leto.

Zopet eden — a ne konsum, temveč učitelj! G. Josip Valenčič, doslej učitelj na okoliški šoli v Celju, se je dal potrditi v vojake in se s tem poslovil od učiteljskega stanu. Komaj eno leto je služboval, a že je izgubil vse ideale, ki se jih je prinesel iz učiteljišča; poiskati si hoče boljšega kruha nego je učiteljski. Tako zapuščajo naše vrste! To je gotovo lepo znamenje dobrote naših razmer!

Slovenska meščanska šola v Ljutomeru. V „Slovenski Zadrugi“, ki jo izdaje g. Ivan Lapajne v Krškem, z dne 1. t. m. se nasvetuje, naj bi se sleherna slovenska posojilnica zavezala, vsako leto večjo vsoto podariti „Družbi sv. Cirila in Metoda“. Ta pa bi naj v najkrajšem času ustanovila na Štajerskem slovensko meščansko šolo, ki je nujno potrebna, katere pa nemški deželni šol. svet neče Slovencem dovoliti. Predlaga se, da bi se taka šola ustanovila v Ljutomeru in sicer iz tehničnih razlogov. V Ljutomeru obstoji že 40 let z ustanovo dr. Gottweissa vzdrževan 1. razred privatne realke. Ta razred naj bi družba prevzela v svojo oskrb in mu še pridejala 2. in 3. razred, s tem bi bila meščanska šola popolna. To se tem lažje zgodi, ker je „Posojilnica“ v Ljutomeru sklenila, da ustanovi slov. meščansko šolo in je zato že odločila letos in lani polovico čistega dobička, da že znaša sedaj ustanovni zaklad 5000 K. — Ta nasvet je res pameten in vreden vsega uvaževanja!

Došlo nam je šolsko poročilo o stanju ljudskega šolstva okraja sežanskega v letu 1902—1903. Sestavil c. kr. šolski nadzornik Matko Kante.

Nedeljski počitek. Šolska oblast mesta Šafhausna v Švici je prepovedala učiteljstvu, dajati učencem in učenkam preko nedelje domače naloge.

Služba učiteljice je razpisana na dvorazrednici v Hrušici pri Podgradu v Istri s slovenskim učnim jezikom. Plača je letnih 800 kron in prosto stanovanje v šolskem poslopju. Prošnje je vložiti na c. kr. okrajni šolski svet Volovsko. V pomanjkanju učiteljic se odda isto mesto učitelju z letno plačo 1000 kron.

Listnica uredništva.

Na Štajersko. Dasi ima naša današnja številka priložilo, vendar nismo mogli priobčiti Vašega konferenčnega poročila. Torej prihodnji! Tudi Vaše poročilo nam pa priča, da na Štajerskem prav pridno — nemškutarite! Kaj pa, če je tudi ta žalostna resnica — znamenje zistema? Vsekakor bo treba nekoliko zaropotati!

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 5458.

Kranjsko.

Za otroški vrtec družbe sv. Cirila in Metoda v Jesenicah (Gorenjsko), ki se otvori začetkom šolskega leta 1903/4, se razpisuje vrtnaričina služba z 800 kron letne plače.

Pravilno opremljene prošnje naj se vlagajo pri podpisnem vodstvu do 25. avgusta 1903.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, 9. avgusta 1903.

Št. 1944.

Na dvorazredni ljudski šoli v Polhovem Gradcu je stalno ali začasno oddati izpraznjeno učno mesto s postavnimi prejemki.

Opremljene prošnje je oddati službenim potom tukajšnjemu uradu do 6. septembra 1903.

C. kr. okrajni šolski svet v Ljubljani, dne 6. avgusta 1903.

Št. 555.

Na enorazredni ljudski šoli v Čemšeniku je stalno oddati mesto učitelja-voditelja s postavnimi prejemki, ki je sedaj začasno oddana.

Prošnje je poslati službenim potom tukajšnjemu uradu do dne 6. septembra 1903.

C. kr. okrajni šolski svet v Kamniku, dne 7. avgusta 1903.

Št. 1456.

Na štirirazrednici v Žužemberku je mesto učitelja stalno ali začasno popolniti, tedaj se na možko moč reflektuje. Plača postavna.

Prošnje vlagati je do 25. avgusta pri podpisnem okr. šol. svetu. C. kr. okrajni šolski svet Rudolfovo, dne 4. avgusta 1903.

Z. 1354.

An der einklassigen Volksschule in Unterdeutschau wird die Lehrer und Leiterstelle mit den sistemisierten Bezügen für eine männliche Lehrkraft zur definitiven, eventuell provisorischen Besetzung ausgeschrieben.

Gehörig instruierte Gesuche sind bis 2. September 1903 im vorgeschriebenen Dienstwege hierorts einzubringen.

K. k. Bezirksschulrath Gottschee, am 5. August 1903.

Št. 660.

Štajersko.

1. Na šolski podružnici v Lokavcu (II. kraj. razr. in prosto stanovanje) spadajoči k šoli Loka pri Zidanem mostu je s pričetkom zimskega tečaja 1903/4.

2. Nadalje se popolni na dvorazrednici pri Sv. Štefanu okraj Šmarje, mesto formalno usposobljene učiteljice ženskih ročnih del z normalno za 52 tednov preračunjeno okroglo remuneracijo letnih 240 K, proti 5urni dolžnosti poučevanja na teden, oziroma mesto pomožne učiteljice ženskih ročnih del s primerno remuneracijo okroglih 127 K proti enaki poučevalni dolžnosti.

Pravilno opremljene prošnje se imajo postavnim potom vložiti do dne 31. avgusta 1903 pri dotičnem krajnem šolskem svetu.

Celje, dne 31. julija 1903.

New School.

Pod tem imenom je otvoril znameniti angleški pedagog dr. Cecil Reddie v Abbotsholmu l. 1889. vzgojevalni in učni zavod po popolnoma novih načelih in nazorih. Glavna naloga mu je iz gojenca vzgojiti človeka, ki nima samo polno glavo razne več ali manj potrebne in nepotrebne učenosti, temveč ki je tudi svoje telo razvil v lepem skladu z duševnimi silami. Harmonična izobrazba vsega človeka je glavni smoter njegovega vzgojevanja in poučevanja.

Ker je ta šola uspevala, in še celo prav izvrstno, so ji ustanovili na Angleškem več vrstnic. Ideja je ugajala tudi Francozom, ki so jo uvedli tudi v svoji domovini, in leta 1897. je ustanovil Armin Lietz enak zavod v Ilsenburgu na Harcu, kateremu je čez tri leta sledil — ker je prvi postal premajhen — v Haubindi na Saksonskem drugi. Lietz je imenoval svoj zavod „Deutsches Landerziehungsheim“, katero ime je prav prikladno. Sedaj imamo razen imenovanih dveh še dva enaka zavoda z nemškim učnim jezikom, in sicer v Stolpe blizu Berlina za dekleta ter na Bodenskem jezeru v Glariseggu „Schweizerisches Landerziehungsheim“, ki ga vodi znani pedagog in pisatelj dr. Viljem Frei.

Vsi ti zavodi stremijo za smotrom: vzgojiti iz otrok samostalne in vsestransko razvite značaje, zdrave na duši in telu, ki so se v zavodu naučili vse najvažnejše, kar je potreba vedeti človeku v modernih razmerah.

Praktična ureditev omenjenih zavodov — v katerih so otroci od 10.—14., oziroma 16. leta — se najbolj razvidi, če navedem, kako preživé gojenci kak dan.

Učenci vstanejo ob 6. uri (pozimi ob 7.). Takoj se ogrnejo v rjuhe in hite v bližnjo reko ali v bližnje jezero kopat se. Po skopanju naredijo nekaj telesnih vaj, se oblečejo — obleko in obutev morajo snažiti sami — posteljejo postelj ter pospravijo po spalnicah. Obleka je ohlapna in preprosta. Po skupnem zajtrku ob 7. uri se zberejo k pouku, ki traja do 11. ure. Med tričetrt ure pouka je ena četrt odmora. Učna smer je ista kakor na srednjih šolah iste dežele, pač pa se metoda močno razlikuje od navadne. Poučuje se večinoma pod milim nebom, zlasti realije, in se na iste nسلanja tudi jezikovni pouk. V matematiki se teorija in uporaba harmonično vežeta. Rišejo se omare, mize, mostovi, vodovodi i. t. d., katere potem učenci tudi po risbah izdelujejo. V zemljepisju se v prvi vrsti obravnava domovina s posebnim ozirom na fizikalne razmere in obenem zgodovinski razvoj iste. V tem smislu se poučujejo tudi ostali predmeti.

Po pouku je od 11.—12. ure prosto, v katerem času stori vsak, kar hoče. Ob 12. je skupno, dobro in obilo kosilo, pa brez vina ali piva. Nato se učenci in učitelji ob godbi, petju ali čitanju še nekaj časa pozabavajo. Popoldan je namenjen telesnemu delu. Vsi se preoblečejo v kratke hlače, sveater in sandale ter se podajo pod milo nebo. Glede na letne čase so opravila razna. Izkopavajo krompir ali spravljajo mrvo; ta dela na vrtu, drugi pri hlevih, tretji popravljajo pri vodi jez, zopet oni oskrbuje sadno drevje i. t. d. V delavnicah izdelujejo omare, stole in drugo v zavodu potrebno opravilo. Nekateri se vadijo v godbi, v tem ko drugi strežejo živini. Vsak se loti onega dela, ki ga veseli.

Po dveurnem, oziroma triurnem napornem delu je enourni odpočitek. Po popoldanki dela vsak sam zase svojo nalogo ali se uči lekcijo za drugi dan. Proti večeru se igra lawn-tenis ali kaka druga igra ter se telovadi. Po večerji se zberejo učitelji in učenci k debatiranju čez to ali ono zadevo, pri katerem ima vsak svobodno besedo, in velja učenec ravno toliko kot učitelj.

Preden gredo k počitku, porabijo še nekaj minut za večerno pobožnost. Čitajo kaj iz sv. pisma ali iz druge enakovredne knjige, pojejo kak psalm ali kako drugo pobožno pesem.

Večkrat priredijo skupne manjše izlete, vsako leto pa tudi kak večji izlet peš ali na kolesu, in sicer v tuje pokrajine. Tako so iz Ilsenburga l. 1899. trije učitelji in 12 učencev kolesarili pet tednov po Angleškem, leta 1900. pa so izleteli ravnotako na Francosko. Letos so Haubindovci na potovanju na Norveškem pod vodstvom dr. Lietza, kakor mi je ravnokar pisal g. Klostermann. Vrnili so se okolo 15. avgusta.

Zavodi so na kmetih v primerno lepih in zdravih krajih, v bližini reke ali jezera. Šola ima veliko posestvo z njivami, vrti, gozdovi i. t. d. Vsa dela opravljajo učitelji in učenci, ki tvorijo šolsko občino.

Zanimivo bi bilo, poročati še o marsičem glede teh inštitutov, pa ker jih sedaj poznam le iz knjig in spisov, naj to za sedaj zadostuje. Ako sem kateremu izmed tovarišev zbudil zanimanje za te zavode, ga opozarjam na sledeče knjige: „Landerziehungsheime“ spisal W. Frei in W. Zuberbühler (zaloga Albert Müller, Zürich 1901), „Landerziehungsheime“. Darstellung und Kritik einer modernen Reformschule von Dr. W. Frei (zaloga Julij Klinkhardt, Leipzig 1902), zlasti pa letna poročila, spisana od Lietza, ki jih je založil Ferd. Dümmler v Berlinu.

Upam, da bodem čez nekaj mesecev tudi iz lastnega opazovanja lahko poročal o „New School“.

Ign. Šijanec.

Naznanilo.

Pri vseh knjigotržcih je dobiti po K 1.60
Navodilo k I. zv. Črnivčeve Računice.

Založila „Slovenska Šolska Matica“.

Odbor.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovarša“ v Ljubljani. Naročnino pa prejema g. Francišek Črnogoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, $\frac{1}{8}$ strani 10 K, $\frac{1}{4}$ strani 8 K, $\frac{1}{8}$ strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik Radivoj Koréne. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Tiska „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.